

P7_TA-PROV(2014)0108

Teisė į mokslą Padniestrės regione

2014 m. vasario 6 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Padniestrės regiono (2014/2552(RSP))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į 1998 m. liepos 1 d. įsigaliojusį Europos Sąjungos ir Moldovos partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimą,
  - atsižvelgdamas į veiksmų planą Moldovos Respublikai, kuris buvo priimtas 2005 m. vasario 22 d. vykusio septintojo ES ir Moldovos bendradarbiavimo tarybos posėdžio metu,
  - atsižvelgdamas į asociacijos susitarimą, kurį ES ir Moldova parafoavo 2013 m. lapkričio 29 d. Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikime Vilniuje;
  - atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių teismo Didžiosios kolegijos 2012 m. spalio 19 d. sprendimą byloje *Catan ir 27 kiti prieš Moldovą ir Rusiją* (Nr. 43370/04);
  - atsižvelgdamas į Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) 1999 m. aukščiausiojo lygio susitikime Stambule ir 2002 m. Porte vykusiame ESBO Ministrų Tarybos susitikime paskelbtas deklaracijas,
  - atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl padėties Moldovos Respublikoje, ypač į 2011 m. rugsėjo 15 d. priimtą rezoliuciją dėl asociacijos sutarties¹ ir rezoliucijas dėl padėties Padniestrės regione;
  - atsižvelgdamas į savo 2013 m. rugsėjo 12 d. rezoliuciją dėl Rusijos daromo spaudimo Rytų partnerystės šalims (Vilniuje vykiančio Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikimo kontekste)² ir savo 2013 m. gruodžio 12 d. rezoliuciją dėl Vilniaus aukščiausiojo lygio susitikimo rezultatų ir Rytų partnerystės, ypač santykių su Ukraina, ateities³;
  - atsižvelgdamas į Moldovos Respublikos Konstitucinio Teismo 2013 m. gruodžio 5 d. sprendimą, kad šalies oficiali kalba yra rumunų kalba, ir tai, kad mokslas rumunų kalba tebėra ribojamas Padniestrės valdžios institucijų, kurios pačios pasiskelbė tokiomis;
  - atsižvelgdamas į ES ir Moldovos parlamentinio bendradarbiavimo komiteto posėdžių rekomendacijas, ypač susijusias su teise į mokslą Padniestrės regione;
  - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 122 straipsnio 5 dalį ir 110 straipsnio 4 dalį,
- A. kadangi po 1992 m. karo Moldovos Respublikos Padniestrės regione buvo įkurtas separatistinis, neteisėtas ir autoritarinis režimas; kadangi regione tebėra užšaldyto

---

¹ OL C 51 E, 2013 2 22, p. 108.

² Priimti tekstai, P7_TA(2013)0383.

³ Priimti tekstai, P7_TA(2013)0595.

konflikto padėtis ir žmogaus teisių pažeidimai tebėra dideli ir plačiai paplitę, taip pat ir švietimo ir mokyklų valdymo srityje;

- B. kadangi bet koks politinis kišimasis į mokslo procesą yra nepriimtinas: kadangi šalys, dalyvaujančios sprendžiant Padniestrės klausimą, turėtų regione užtikrinti galimybę mokytis laisvai ir be diskriminacijos, pastovų švietimo įstaigų veikimą ir suteikti vaikų ir mokytojų saugumui aukščiausią prioritetą;
- C. kadangi Gagaūzijos vietos valdžios institucijos 2014 m. vasario 2 d. regione surengė referendumą dėl šalies užsienio politikos krypties; kadangi centrinės valdžios institucijos ir kompetentingos teisminės institucijos paskelbė šį referendumą neteisėtu;
- D. kadangi derybos dėl Padniestrės vadinamuoju „5+2“ formatu tebesitęsia nuo 1992 m., tačiau nebuvo pasiektas joks ilgalaikis sprendimas, kuriuo būtų visiškai atsižvelgiama į Moldovos Respublikos teritorinį vientisumą ir suverenitetą, nepaisant aukščiau minėtų pakartotinių tarptautinių sprendimų; kadangi Rusijos karinės pajėgos tebėra dislokuotos regione;
- E. kadangi 2011 m. buvo atnaujintos „5+2“ derybos ir nuo tada įvyko Švietimo darbo grupės susitikimas;
- F. kadangi įtampa auga, nes deryboms nuolat trukdo pasiskelbusios Padniestrės valdžios institucijos; kadangi laikinai sutarta, kad naujas „5+2“ derybų raundas įvyks 2014 m. vasario 27–28 d., ir tai yra nauja galimybė išeiti iš aklavietės ir pasiekti reikšmingos pažangos;
- G. kadangi pagal 2012 m. lapkričio mėn. ESBO ataskaitą yra aštuonios mokyklos, kuriose mokoma lotynų rašmenimis, kuriose padedant Švietimo ministerijai gali būti tęsiamas mokymas, šešios iš jų yra Padniestrės kontroliuojamoje teritorijoje ir dvi perkeltos į kaimyninę Moldovos kontroliuojamą teritoriją kairiajame krante, todėl mokiniai kasdien patiria rimtų transporto problemų; kadangi ataskaitoje pabrėžta, kad padėčiai šiose mokyklose reikia nedelsiant skirti dėmesio, nerimą kelia klausimai, susiję su nuomos sutartimis ir patalpų būkle, judėjimo laisve, prekių pervežimu, sveikata, saugumo ir sanitarijos priežiūra, mažėjančių mokinių skaičiumi, spaudimu tėvams ir mokytojams ar jų bauginimu, teisiniu statusu, bei specifine turto Ribnitoje ir anksčiau Grigoriopolyje ir Dubasaryje buvusių mokyklų padėtimi;
- H. kadangi 2013 m. gruodžio mėn. pasiskelbusios Padniestrės valdžios institucijos atnaujino agresyvią kampaniją prieš aštuonias mokyklas, kuriose mokoma rumunų kalba, nuo administracinio spaudimo iki pasiskelbusių valdžios institucijų pareiškimų, kad jos uždarys tas mokyklas, kurios atsisako pripažinti separatistinio režimo valdžią;
- I. kadangi separatistų karinė grupuotė neteisėtai apklausė daugelį Lucian Blaga licėjaus Tiraspolyje mokytojų ir jiems darė spaudimą mokėti mokesčius pasiskelbusioms Padniestrės valdžios institucijoms, o ne Moldovos valstybei; kadangi 2014 m. sausio mėn. pasiskelbusios valdžios institucijos keletą savaičių neteisėtai blokavo licėjaus banko sąskaitas; kadangi 2014 m. vasario 5 d. *Lucian Blaga* licėjaus direktorius, buhalteris ir vairuojas buvo sulaikyti tuo metu, kai jie vežė licėjaus darbuotojų atlyginimus;

- J. kadangi Švietimo darbo grupės posėdžio, surengto 2014 m. sausio 27 d. Kišiniove, metu nebuvo sėkmingai išspręsti klausimai, kilę dėl mokyklų, kuriose mokoma rumunų kalba; kadangi buvo pasiektas laikinas susitarimas tose mokyklose atlikti bendrus patikrinimus;
- K. kadangi ESBO misija Moldovoje stebi mokyklų, kuriose mokoma rumunų kalba, veikimą nuo 2004 m. krizės, kuomet pasiskelbusios Padniestrės valdžios institucijos ėmėsi veiksmų prieš aštuonias regiono mokyklas, kurias valdo Moldovos centrinės valdžios institucijos ir kuriose mokoma pagal Moldovos programą; kadangi ESBO tarpininkauja tarp centrinės ir Padniestrės valdžios institucijų siekiant rasti kylančių klausimų sprendimus ir išvengti naujų krizių atsiradimo; kadangi pasiskelbusios Padniestrės valdžios institucijos riboja galimybes ESBO misijai patekti į regioną ir nuo 2014 m. vasario 1 d. uždraudė ir į jį patekti misijos vadovui;
- L. kadangi 2012 m. spalio 19 d. Europos žmogaus teisių teismas byloje Catan ir kiti prieš Moldovą ir Rusiją nurodė, kad Rusijos Federacija pažeidė Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos pirmojo protokolo 2 straipsnį;
- M. kadangi Moldovos Respublika padarė didelę pažangą siekdama glaudesnių santykių su ES, o asociacijos susitarimas yra galimybė visai šaliai, įskaitant Padniestrės ar Gagauzijos regionus, toliau gilinti savo santykius su ES ir perimti Europos vertybes ir standartus, sykiu gerinant savo ekonomines perspektyvas;
- N. kadangi švietimas yra sritis, kurioje glūdi didelis būsimo bendradarbiavimo nepaisant susijusių sudėtingų klausimų potencialas;
1. labai smerkia tai, kad Padniestrės regione menkai laikomasi žmogaus teisių, ypač švietimo srityje;
  2. smerkia švietimo politikos politizavimą, mano, kad teisė į išsimokslinimą yra pagrindinė teisė, ir ragina visapusiškai gerbti šią teisę ir liautis daryti bet kokio pobūdžio spaudimą Rumunijos mokymo įstaigoms Padniestrės regione;
  3. apgailestauja, kad dėl užsitęsusių minėtų problemų labai sumažėjo į Rumunijos kalbų mokyklas užsiregistruojančių asmenų skaičius; labai kritikuoja tai, kad Padniestrėje šios mokyklos apmokestinamos aukštesniais mokesčiais už komunalines paslaugas nei kitos švietimo įstaigos, taip pat tai, kad neaiški padėtis dėl patalpų ir nuomos sutarčių lemia mokyklų ir jų mokinių neužtikrintumą;
  4. smerkia išaugusį administracinį spaudimą, kurį daro pasiskelbusios Padniestrės valdžios institucijos, ypač aukštesnes nuomos kainas, panaikintas laisvas nuomos sutartis (dėl to poveikį patiria vietovėse *Corjova* ir *Roghi* veikiančios gimnazijos), banko sąskaitoms nustatomus apribojimus ir mokytojų bauginimą (*Lucian Blaga* licėjuje 2014 m. sausio mėn.); šio spaudimo baigtis: 2014 m. vasario 5 d. sulaikyti licėjaus direktorius, buhalteris ir vairuojas;
  5. primygtinai ragina pasiskelbusias Padniestrės valdžios institucijas visapusiškai laikytis pagrindinės teisės į mokslą gimtąja kalba ir didžiausią prioritetą teikti vaikų ir personalų saugumui;

6. ragina valdžios institucijas užtikrinti vaikų ir tėvų apsaugą nuo neigiamo dabartinės politinės padėties poveikio ir surasti sprendimą, labiausiai atitinkantį tiesiogiai susijusių vaikų ir tėvų interesus;
7. pažymi, kad buvo pasiektas susitarimas Rumunijos kalbų mokyklose surengti bendrus patikrinimus 2013 m. kovo 10–20 d.;
8. smerkia tai, kad trūksta konstruktyvaus pasiskelbusių Padniestrės valdžios institucijų dalyvavimo „5+2“ formos derybose, o dėl to nuo dialogo pradžios buvo pasiekta labai nedidelė pažanga;
9. pabrėžia tvirtą ES įsipareigojimą siekti Moldovos teritorinio nedalomumo ir ragina ES aktyviau dalyvauti sprendžiant šį artimoje kaimynystėje vykstantį konfliktą, įskaitant ES statuso sustiprinimą, kad ji dalyvautų kaip derybų partnerė; reiškia savo paramą dialogui, kaip vienintelei priemonei tokiems opiems ir svarbiems klausimams spręsti ir ilgalaikiams sprendimams užtikrinti;
10. mano, kad Moldovos Respublikos gerovė ir stabilumas jos tarptautiniu mastu pripažintoje teritorijoje, taip pat viso regiono gerovė ir stabilumas gali būti visapusiškai užtikrinti tik taikiai išsprendus Padniestrės konfliktą;
11. ragina EBPO ir toliau stebėti derybas ir sudaryti sąlygas jas vykdyti, taip pat ginti Padniestrės mokyklose, kuriose mokoma rumunų kalba, besimokančių mokinių teisę į mokslą; be to, ragina pasiskelbusias Padniestrės valdžios institucijas bendradarbiauti su EBPO misija Moldovoje ir suteikti jai prieigą prie savo teritorijos;
12. ragina vyriausiąją įgaliotinę spręsti teisės į mokslą klausimą per kitą „5+2“ derybų raundą, kurį numatyta surengti 2014 m. vasario mėn., daugiau dėmesio skirti „5+2“ formos deryboms ir imtis veiksmų visais lygmenimis, įskaitant dvišalius aukščiausiojo lygio susitikimus, siekiant įtraukti visus susijusius veikėjus, kad būtų greičiau rastas visapusiškas ir taikus Padniestrės konflikto sprendimas;
13. ragina Rusijos Federaciją visiškai įgyvendinti Europos žmogaus teisių teismo sprendimą, kuriame nurodyta, kad Rusija pažeidė teisę į mokslą atvejais, susijusiais su Padniestrės regione veikiančiomis Moldovos mokyklomis, kuriose mokoma rumunų kalba;
14. pažymi, kad dėl dislokuotų Rusijos pajėgų sukuriama atmosfera, kuri šiame regione kelia pavojų siekiui laikytis žmogaus teisių ir jas propaguoti; ragina Rusijos Federaciją nedelsiant nutraukti paramą pasiskelbusioms Padniestrės valdžios institucijoms ir įvykdyti 1996 m. Europos Taryboje priimtus ir į ESBO aukščiausiojo lygio susitikimų (Stambulas, 1999 m. ir Portas, 2002 m.) sprendimus įtrauktus įsipareigojimus dėl Rusijos karinių pajėgų išvedimo ir ginklų pašalinimo iš Moldovos teritorijos; taip pat ragina šias karines pajėgas pakeisti civiline taikos palaikymo misija;
15. ragina vietos valdžios institucijas, įskaitant Gagauzijos regiono valdžią, susilaikyti nuo neapdairių veiksmų ir visapusiškai gerbti Moldovos Respublikos Konstituciją, taip pat jos nuostatas dėl mažumų apsaugos; pritaria dialogui su Moldovos centrine valdžia, kad būtų išvengta vienašališkų sprendimų;

16. ragina Tarybą ir valstybes nares patvirtinti skubią procedūrą, kad šių metų vasarą būtų galima patvirtinti supaprastintą vizų išdavimo tvarką Moldovos piliečiams, kadangi tai turės teigiamą poveikį visiems piliečiams, taip pat švietimo srityje;
17. ragina Komisiją paspartinti technines procedūras, susijusias su laikinojo Asociacijos susitarimo, įskaitant glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiškas laisvosios prekybos susitarimą, pasirašymu ir taikymu;
18. mano, kad jeigu pasiskelbusios Padniestrės valdžios institucijos įgyvendintų asociacijos susitarimų, įskaitant glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiškas laisvosios prekybos susitarimą, nuostatas, tai padėtų socialinei pažangai, geresnei žmogaus teisių padėčiai ir ekonomikos modernizavimui Padniestrėje;
19. ragina Komisiją tai pat panaudoti priemones, pvz., Europos demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo priemone, Padniestrės gyventojams tiesiogiai remti, rengiant pilietinės visuomenės paramos programas, gerinant galimybes gauti informacijos, siekti išsilavinimo, ir remiant laisvą žiniasklaidą, visų minėtų teisių nepaiso pasiskelbusios Padniestrės valdžios institucijos;
20. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Komisijos pirmininko pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai, Moldovos vyriausybei ir parlamentui, Rumunijos vyriausybei, Ukrainos vyriausybei, Rusijos Federacijos vyriausybei, JAV vyriausybei, ESBO generaliniam sekretoriui ir Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui.